

Federal Foreign Office

CIVIL
SOCIETY
COOPERATION

Ինչ է երիտասարդական աշխատանքը

Ի՞նչ է երիտասարդական աշխատանքը:

Հաճախ կարելի է տեսնել երիտասարդական աշխատանքի հետևյալ սահմանումները.

- Երիտասարդների կարիքների վրա հիմնված, երիտասարդների հետ միասին և/կամ երիտասարդների համար ֆորմալ կրթության սահմաններից դուրս իրականացվող համակարգված գործընթաց, որն ուղղված է հասարակության մեջ անհատի սոցիալական ինտեգրմանը և նրա՝ որպես գիտակից ու ակտիվ քաղաքացու կայացմանը:

- Երիտասարդական աշխատանքը տարբեր մակարդակներում երիտասարդների հետ աշխատելու միջոց է: Երիտասարդների համար և նրանց հետ իրականացվող հասարակական աշխատանքներն են, որ օգնում են նրանց ավելի լավ հասկանալու իրենք իրենց և իրենց շրջապատող աշխարհը, գտնելու իրենց իրական նպատակներն ու հասնելու դրանց իրագործմանը, ներդաշնակ կերպով զարգացնելու իրենց ֆիզիկական, մտավոր, զգայական և հոգևոր ներուժն ու գտնելու դեպի ներդաշնակություն և երջանկություն տանող իրենց ուղին:

- Երիտասարդական աշխատանքը երիտասարդների սոցիալիզացմանը և ինքնության ձևավորմանն ուղղված աշխատանքների ամբողջությունն է՝ ի թիվս այլոց, ներառելով ժամանցի կազմակերպումը, ուղղորդումը, խորհրդատվությունը, աջակցությունը հորիների և նախասիրությունների հարցում և ոչ ֆորմալ ուսուցման միջոցով՝ ֆորմալ կրթության և հանրային այլ ինստիտուտների բացերի ծածկումը, որն անհրաժեշտ է վերը նշված խնդիրներին հասնելու համար:

- Երիտասարդների, երիտասարդական խմբերի հետ տարվող աշխատանք կամ աշխատանք, որն ուղղված է երիտասարդության հիմնախնդիրների լուծմանը: Կազմակերպված և համակարգված աշխատանք, ինչը (հավասար և հասանելի) պայմաններ և հնարավորություններ է ստեղծում երիտասարդների համար՝ իրենց ազատ ցանկությամբ զբաղվել զարգացնող գործունեությամբ՝ ընտանիքից, աստիճանական կրթական համակարգից և աշխատանքից դուրս կամ դրանց զուգահեռ:

- Երիտասարդական աշխատանքը կազմակերպված և պարբերականորեն իրականացվող երիտասարդներին ուղղված և/կամ երիտասարդների մասնակցությամբ գործողությունների և միջոցառումների համադրություն է, որի առաջնային կամ միջնորդավորված նպատակը երիտասարդների տարբեր մակարդակներում աճի և զարգացման համար համապատասխան միջավայրի ստեղծումն է, նրանց զարգացման տարբեր փուլերում խթանումն ու առկա արդյունքների ամրապնդումն է:

- Երիտասարդական աշխատանքը բազմակողմանի, արդյունավետ աշխատանքն է առանձին երիտասարդների և երիտասարդական խմբերի հետ, երբ պրակտիկ աշխատանքում մասնագետը կարողանում է միավորել իր գիտելիքներն ու հմտությունները և ստեղծում է անձի զարգացումը խթանող հետաքրքիր միջավայր:
- Երիտասարդական աշխատանքը երիտասարդների կյանքի որակի, նրանց ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթությանը նպաստող գործունեություն է, որը նպատակ ունի նպաստել երիտասարդների բարեկեցիկ կյանքին, ինքնահաստատմանը և ինքնուսուցմանը:

Ինչպե՞ս են երիտասարդները պատկերացնում և բնութագրում ժամանակակից քրիստոնեական երիտասարդական աշխատանքը:

Կատարված հետազոտության արդյունքում ակնհայտ դարձավ, որ տարբեր իրականություններում գտնվող հայ քրիստոնյա երիտասարդները տարբեր կերպ են պատկերացնում ՀԱՄԵ-ում իրականացվող երիտասարդական աշխատանքը, և այդ պատկերացումները մեծ մասամբ պայմանավորված են տվյալ թեմի իրականացրած աշխատանքներով և տեղում առկա մարտահրավերներով: Թե՛ երիտասարդները, թե՛ ավագ սերնդի ներկայացուցիչները ճիշտ չեն հասկանում, թե ինչ է երիտմիությունը և ինչի համար է այն: Չնայած ընկալման տարբերություններին՝ կան պատկերացումների առանցքային նմանություններ, որոնք առկա են կամ երիտասարդների կողմից ցանկալի են, որ առկա լինեն:

Առանցքային պատկերացումներից գլխավորն այն է, որ **երիտասարդաց միության դերը հիմնված է քրիստոնեական արժեքների տարածման վրա**, ինչը թույլ է իրականացվում, իսկ որոշ վայրերում եկեղեցի և/կամ հոգևորական ջիներու պատճառով, առհասարակ չի իրականացվում:

Երիտասարդները ՀԱՄԵ-ում իրականացվող երիտասարդական աշխատանքը նախ և առաջ ընկալում են որպես ծառայություն, որը կատարվում է Աստվածաշնչի ընթերցումներով, կրոնական գիտելիքների ստացումով, հոգևորականների հետ զրույցներով և երիտասարդներին եկեղեցու ճանապարհը ցույց տալով, սակայն դա բավական չէ երիտասարդների ներգրավվածությունը ապահովելու համար. անհրաժեշտ են երիտասարդի կարիքներից բխող, ժամանակակից մարտահրավերներին արժանի պատասխան հանդիսացող մեթոդներ ու ծրագրեր:

Երիտմիության դերը քրիստոնյա երիտասարդների հետ աշխատանքում կայանում է հարուստ հոգևոր փորձառության, քրիստոնեական բարոյախոսության և հայկական ավանդական արժեքների փոխանցման մեջ:

Երիտասարդները հասկանում են եկեղեցու կարևորությունը և մեծ լրջությամբ ու հարգանքով են վերաբերվում նախաձեռնություններին. սակայն հետաքրքրությունը երիտմիությունների ու եկեղեցու հանդեպ գնալով նվազում է: Երիտասարդները հետաքրքրված չեն և չեն գալիս եկեղեցի: Մոտեցումներն ու մեթոդները համարվում են ժամանակավրեպ ու ցածր արդյունավետ: Որպես ցուցիչ նշվում է, որ երկու տարվա ընթացքում հազիվ 2-3 երիտասարդներ են միացել:

1. ՀԱՍԵ թեմական կառույցներում քրիստոնեական երիտասարդական աշխատանքը չի իրականացվում համակարգված, հստակ ծրագրային պլանով, երիտասարդների կարիքներն ու խնդիրները հաշվի առնելով ու երիտասարդական աշխատանքի հմտություններ ունեցող փորձառու մասնագետի օժանդակությամբ:

Երիտասարդները նկատում են, որ քրիստոնեական երիտասարդական աշխատանքը առանձին ծավալուն ու շարունակական արդյունավետություն ապահովող ոլորտ է, որով անհնար է գրադվել հրնթացս այլ գործերի կամ միայն ժամանակի առկայության դեպքում: Հոգևոր դասը ևս համակարծիք է դիտարկմանը, որ երիտասարդների հետ աշխատանքի համար անհրաժեշտ է լուրջ պատրաստություն, ժամանակ և մասնագիտական օժանդակություն՝ քրիստոնեական հենքով երիտասարդակենտրոն ու երիտասարդներին հետաքրքրող ծրագրեր ստեղծելու համար:

2. ՀԱՍԵ երիտմիություններում չկա սահմանված երիտասարդական տարիք, ինչը զգալիորեն կհեշտացնեք երիտասարդական խմբի կարիքների գնահատումն ու համապատասխան ծրագրերի ստեղծումը՝ «երիտասարդների համար, երիտասարդների հետ ու երիտասարդների միջոցով» սկզբունքը կիրառելով:

3. Սփյուռքում Եկեղեցին հիմնականում համարում են մշակութային վայր:

Թեմական կառույցներում հայ երիտասարդներին միավորում է ավելի շատ մշակութային գործունեությունը, քան քրիստոնեական ուսմունքը:

Երիտասարդներին գրավում է տարբեր հարթակներում հայ մշակույթն այլ ազգերին ներկայացնելը, տարբեր մշակութային նախաձեռնությունների մասնակցելը, սակայն այդ գործողությունները որևէ քրիստոնեական բաղադրիչ չունեն:

4. Կա իրազեկման ու համակարգված աշխատանքի ներկայացման մեծ պակաս: Մարդիկ չգիտեն, թե որ եկեղեցում կան երիտասարդաց միություններ, որոնք են դրանց գործառույթները և ինչ է տալիս երիտասարդաց միությունը երիտասարդին:

5. Հասարակությունը երիտմիություններից ակնկալում է միայն բարեգործական միջոցառումներ և նյութական օժանդակություն, քանի որ կայացած երիտմիություններն իրենց հիմնական ներուժն օգտագործում են նմանատիպ ծրագրեր իրականացնելու վրա:

6. Շատ համայնքներում չկա երիտմիություն կամ երիտասարդական նախաձեռնություններին ընթացք չի տրվում, որպեսզի դրանք վերածվեն Եկեղեցու հարկի տակ միությունների: Որպես հիմնական խոչընդոտ է նշվում մարդկային կապիտալի ու նյութական ռեսուրսի պակասը:

Եկեղեցին որպես երիտասարդներին համախմբող կառույց

Երիտասարդներն արձանագրում են, որ եկեղեցի-երիտասարդ կապը այժմ շատ թույլ է: Ինչպես ողջ աշխարհում (սկսած ամենագարգացած երկրներից, վերջացրած թույլ զարգացած երկրներով), այդպես էլ հայկական միջավայրում առաջնային խնդիր է համարվում երիտասարդների ներգրավման հարցը: Սակայն, ի տարբերություն երիտասարդական մյուս ոլորտների, ըստ վիճակագրության՝ երիտասարդներն ավելի հակված են միանալու կրոնական կազմակերպությունների, քան օրինակ՝ քաղաքական, բնապահպանական, կրթական, առողջապահական և այլ նախաձեռնությունների:

Հայ Առաքելական եկեղեցին ոչ միայն կրոնական այլ նաև ազգային ու համազգային կառույց է, հետևաբար երիտասարդների մոտ վստահությունն առաջացնելու կամ հատուկ ներգրավման միջոցառումներ իրականացնելու կարիքը չունի:

Ավելին, երիտասարդներն իրենց կյանքի տարբեր փուլերում գալիս են եկեղեցի, ցանկություն արտահայտում միանալու երիտմիությանը, իսկ Սփյուռքի թեմական կառույցներում եկեղեցին հանդիսանում է հայապահպանության, ազգային ինքնության պահպանման կենտրոն և հայրենիքի հետ կապող միակ օղակը օտարության մեջ: Եվ եթե հայաստանյան թեմերի դեպքում ընտանիքները չեն խրախուսում երիտասարդների կողմից երիտմիություններին միանալը, ապա Սփյուռքի թեմական կառույցներում պատկերը լրիվ այլ է. ընտանիքները ամեն ջանք ներդնում են, որպեսզի իրենց զավակները հաճախեն եկեղեցի, մասնակցեն երիտմիության ծրագրերին և պահպանեն իրենց ազգային-հոգևոր նկարագիրը:

Գրական կողմերից մյուսն այն է, որ ի տարբերություն աշխարհիկ կազմակերպությունների, երիտմիությանը անդամակցելու ցանկություն են հայտնում երիտասարդ տղաները, ինչը բնորոշ է այլ կազմակերպությունների շրջանակներին, որտեղ ծրագրերի մասնակիցների մեծ մասը հիմնականում իգական սեռի ներկայացուցիչներ են: Առհասարակ, երիտասարդական աշխատանքի պրակտիկայում, ծրագրերում մշտապես ներգրավված են հիմնականում աղջիկներ, և սեռերի հարաբերակցությունը ըստ մասնակցայնության 80/20 է:

Երիտասարդներին քրիստոնեական երիտասարդական աշխատանքի մեջ ներգրավման խնդիրն ըստ առաջնայնության իր տեղը զիջում է այդ նույն երիտասարդներին երիտմիության մեջ պահելու խնդրին: Քանզի վերջիններս հեշտ գալիս են, բայց նաև շատ արագ էլ՝ հեռանում:

Այդուհանդերձ, պատկերը գոհացուցիչ չէ և այստեղ ևս երիտասարդները խոչընդոտող խնդիրների շարք են առանձնացրել:

1. Մերունդների և հայացքների բախումներ:

Ըստ կարիքների և խնդիրների սահմանված երիտասարդական տարիքն անհրաժեշտ է բաժանել ենթախմբերի:

Պատանի (7-14)	Երիտասարդ (15-24)	Ավագ երիտասարդ (25-35)
Քրիստոնեական դաստիարակություն	Մասնագիտական նույնականացում և վերակողմնորոշում	Ընտանիք
Ինքնության ճանաչում	Սոցիալիզացում	Աշխատանք
Հայրենասիրություն	Ժամանց	Երեխաներ
Ուսման շահադրդում	Ինքնավստահություն	Բնակարան
Տաղանդի զարգացում	Աշխատանք	Մասնագիտական վերակողմնորոշում
Բնավորության զարգացում	Ժամանակի արդյունավետ կառավարում	Առողջություն
Վստահություն	Սթրեսի կառավարում	
Մասնագիտական կողմնորոշում		

Հանախ տարբեր երիտասարդական խմբերի ներգրավումն առանց տարիքային բաժանումների, կարիքների ու հետաքրքրության դիտարկման, ստեղծում է անջրպետ խմբի ներսում և թույլ չի տալիս, որպեսզի կրտսեր երիտասարդներն ինքնարտահայտվեն կամ որոշումների կայացման հարցում ավելի անկաշկանդ դրսևորվեն: Ինչպես նաև փորձառության ու կյանքի տարբեր փուլերում գտնվող երիտասարդները հանախ հայացքների ու տեսակետների բախում են ունենում, ինչը նպաստում է երիտմիություն այլևս չհանախելուն կամ այլ երիտասարդական խմբերին միանալուն:

Երիտասարդներն առանձնացնում են նաև նոր անդամների ներգրավման, ինտեգրման ինստիտուտի բացակայությունը: Նշում են, որ բավականին բարդ է ինտեգրվելը մի միջավայրում, որտեղ բոլորը իրար ճանաչում են վաղուց, իսկ դու նոր ես եկել: Այստեղ կարևորում են հմուտ երիտասարդական աշխատողի (հոգևորական, ատենապետ՝ եթե տիրապետում են ներգրավման, ինտեգրման, սոցիալիզացման հմտություններին և պատրաստ են ժամանակ հատկացնել այդ պրոցեսին) դերը, որը հաջողությամբ կարող է ստանձնել ինտեգրողի և կապող օղակի դերը:

2. Հետաքրքիր ծրագրերի սակավություն

Ժամանակին համահունչ կրթական մեթոդաբանություն, թվային երիտասարդական աշխատանք, նորարարական մոտեցումներ ինֆորմացիայի տարածման գործում:

Փոխվել է ուշադրության ուղղությունը, իսկ այն առանցքային դեր ունի կրթության ու դաստիարակության մեջ: Բջջային հեռախոսները, սոցիալական ցանցերը, համացանցը, հեռուստատեսությունը երիտասարդներին պահում են շուրջօրյա կախվածության և զբաղվածության մեջ, ինչպես նաև առաջարկում են հազարավոր այլ ծրագրեր, որոնք հարմարեցված են երիտասարդի հետաքրքրություններին, մասնակցության համար շատ ջանք չի պահանջվում, իսկ ձեռքբերումները նպաստում են վերջինիս զարգացմանն ու առաջխաղացմանը: Երիտասարդները նշում են, որ հատկապես երիտասարդաց միության կրթական ծրագրերը շարունակում են ակադեմիական բնույթ կրել, և դրանք ընկալելն ու չձանձրանալը բավականին բարդ է: Բացի այդ, ակադեմիական բնույթի ինֆորմացիա նրանք ստանում են դպրոցում, համալսարանում, իսկ արտադպրոցական ու արտադասարանական հանդիպումները նախընտրում են այլ՝ ավելի ինտերակտիվ ֆորմատի մեջ իրականացնել:

3. Երիտասարդների դերի կարևորում և հստակ պարտավորությունների ստանձնում:

Երիտասարդների մեծ մասը համարում է, որ պատասխանատվություն ստանձնելու պարտավորություն չունի, ոչ էլ հասկանում է՝ իրենց դերը որն է այդ միությունում:

Կայացած երիտասարդաց միություններում կա հստակ ծրագրային պլան, թե ինչ են կազմակերպելու երիտասարդները տաղավար տոներին կամ ինչ իրազեկման ակցիաներ են անելու, ամեն բան նախապես որոշված է, և այս պարագայում բավականին հեշտ է երիտասարդին, ըստ իր կարողությունների ու հետաքրքրությունների, ներգրավել որևէ ծրագրային գործունեության մեջ և իր վրա որևէ պատասխանատվություն դնել: Սակայն նոր ձևավորվող երիտասարդաց միությունները բազում դժվարություններ ունեն այս հարցի հետ կապված, քանի որ չկա ծրագիր, չկա աշխատանքի բաժանում, չկա հստակ աշխատանքային ռազմավարություն ու մեթոդաբանություն: Փոխվել է ժամանակի ընկալումը: Դանդաղ ընթացքը երիտասարդների համար ընկալելի չէ, և նրանք սկսում են հարել ավելի դինամիկ պրոցեսների՝ ավելի հստակ կանոնակարգմամբ և ուղղորդմամբ:

4. Երիտասարդների կարիքները չեն գնահատվում, հաշվի չեն առնվում: Պետք է ավելի շատ լսել նրանց և նրանց կարիքներից բխեցնել ծրագրերը:

Թափանցիկ հաշվետվություն է պետք ներկայացնել: Ցանկացած իրականացվող երիտասարդական ծրագրի արդյունավետության չափում, մոնիտորինգ, հետադարձ կապ և շարունակականության ապահովում:

5. Տեղի բացակայություն: Երիտասարդաց միությունների մեծ մասը երիտասարդաց հավաքներ կազմակերպելու ոչ ֆորմալ միջավայր չունի, որտեղ հնարավոր կլինի հավաքվել, շփվել, խաղալ, մտքեր գեներացնել, երգել կամ պարել:

6. Հասարակության կողմից բացասական, կարծրատիպային ընկալում կա «հավատացյալ» բառի հանդեպ. շատերը «հավատացյալ» ասելով մտածում են՝ «աղանդավոր» (սա ավելի շատ վերաբերում է Հայաստանյան թեմերին): Բուլիինգը բավականին լուրջ խնդիր է դիտարկվում եկեղեցի չհաճախելու և հետաքրքրված չլինելու հարցում: Եկեղեցի հաճախող երիտասարդները հնարավոր է թիրախավորվեն հասակակիցների կողմից իրենց հագուստի, կեցվածքի, վարվեցողության ու խոսքի պատճառով: Հայաստանյան թեմերում երիտասարդների՝ եկեղեցի հաճախելը. երիտմիությանը անդամակցելը չի խրախուսվում նաև ընտանիքների կողմից, քանզի ավելի կարևորում են ժամանակը զարգացման ծրագրերի վրա ծախսելը, առաջընթացը, նոր հմտությունների յուրացումը:

7. Ակնկալիքները չեն համապատասխանում իրականությանը: Երիտասարդը, չստանալով իր ակնկալիքները երիտմիությունում, կարճ ժամանակ անց հեռանում է:

Նշվում է, որ մատուցվող նյութը մատչելի ու հասկանալի չէ և առավել հաճախ երիտասարդները չեն կարողանում զուգահեռներ անցկացնել նյութի և իրենց իրականության միջև: Նյութի մատուցման տարբերակները ևս չեն համապատասխանում ակնկալիքներին և Z (թվային) սերնդի հետաքրքրություններին: Երիտասարդներն ունեն աջակցության, սոցիալիզացման, ինքնաիրացման, զարգացման, ներգրավման կարիք, ինչը հիմնականում բացակայում է: Երիտասարդները երիտմիության գործունեության մեջ կարևորում են ակտիվությունը, շարժունակությունը և բարձր են գնահատում մասնակցայնությունը, սակայն միասնական համակարգված երիտասարդական ծրագիր և տեսլական չլինելու պարագայում հետաքրքրություն են գտնում տարատեսակ այլ աշխարհիկ երիտասարդական խմբերում ու նախաձեռնություններում:

- 1.** Երիտասարդաց միությունների ակտիվությունը պետք է ապահովել համակարգված, հստակ ծրագրային պլանով, երիտասարդների համար հետաքրքիր տարբերակով, ինչպես նաև՝ հասանելի ու մատչելի լեզվով:
- 2.** Երիտասարդաց միությունների աշխատանքները պետք է համակարգվեն հստակ հաստիքային աշխատողների կողմից, որոնք տիրապետում են երիտասարդական աշխատանքի հմտություններին, էթիկային և առանձնահատկություններին:
- 3.** Երիտասարդաց միությունները պետք է առաջնորդվեն ընդունված և հաստատված քրիստոնեական երիտասարդական աշխատանքի էթիկական կոդեքսով:
- 3.** Ցանկալի է՝ լինի ընդհանուր ճանաչված համակարգող կառույց, որը կօգնի երիտմիություններին կարիքի գնահատման, արդյունավետության չափման և տարատեսակ զարգացման ծրագրերի ու համագործակցային հարցերում, ինչպես նաև կապող օղակ հադիսանա աշխարհասփյուռ թեմական երիտասարդական կառույցների համար:
- 4.** Հոգևոր ծրագրերից բացի, չափազանց կարևոր է աշխարհիկ զարգացման ու կրթական ծրագրերի իրականացումը եկեղեցու հարկի տակ, որը կօգնի ավելի շատ երիտասարդների ներգրավել:
- 5.** Պետք է սահմանվի երիտասարդաց միություններին անդամագրվելու կարգը, ժամկետը, տարիքային շեմը և գործունեության ոլորտը:
- 6.** Երիտասարդների ձայնը լսելի ու որոշիչ պետք է լինի որոշումների կայացման հարցում, և իրականացվող բոլոր ծրագրերը պետք է լինեն երիտասարդակենտրոն ու երիտասարդի լավագույն շահը պաշտպանող:
- 7.** Ոչ ֆորմալ կրթական մեթոդների ակտիվ օգտագործում երիտմիությունների ծրագրերում:
- 8.** Իրազեկման աշխատանքների ճիշտ կազմակերպում:
- 9.** Երիտասարդաց միությունների գործունեության համար պետք է ապահովվի ոչ ֆորմալ կրթական հարմարավետ միջավայր:
- 10.** Բոլոր երիտմիությունները պետք է առաջնորդվեն ընդհանուր մշակված քրիստոնեական երիտասարդական աշխատանքի մեթոդական ձեռնարկներով և ունենան կառուցվածքային համանման համակարգ ու գործելաոճ: